

Not 39

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 6 oktober 2023 följande beslut (mål nr 963-22).

Bakgrund

1. Brunbjörnen (*ursus arctos*) är som utgångspunkt fredad från jakt, men undantag kan göras under vissa förutsättningar. Det här målet handlar om huruvida en länsstyrelse haft fog för att besluta om licensjakt – jakt som efter särskilt tillstånd sker under viss tid – efter 200 brunbjörnar.

2. Det kan uppskattas att det 2020 fanns omkring 2 900 brunbjörnar i Sverige, grundat på spillningsinventeringar och den s.k. björnobsen, dvs. de björnobservationer som jägarna samlar in. Björnen är en art som förökar sig långsamt. De flesta björnhonor reproducerar sig första gången vid 4–7 års ålder. Honorna fortplantar sig vanligen med 2–3 års intervall och får normalt 1–4 ungar. Björnen lever solitärt och ungarna följer honan i ett eller ett par år. Vilda björnar kan bli uppåt 30 år gamla. Dödligheten för björn är störst under det första levnadsåret, då en relativt stor andel av årsungarna dör. Den vanligaste dödsorsaken är att de blir dödade av främmande hanar. Den vanligaste dödsorsaken bland vuxna björnar är legal jakt. Den svenska björnpopulationen bedöms ha god genetisk status.

3. I Sverige finns brunbjörnen inom hela sitt naturliga utbredningsområde, vilket har bestämts till Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt delar av Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län. Miniminivån för gynnsam bevarandestatus hos björn har av Naturvårdsverket satts till 1 400 individer nationellt. Blir antalet björnar lägre än så anses arten inte längre ha en gynnsam bevarandestatus.

4. Enligt direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) är brunbjörnen en strikt skyddad art. Det innebär att det som utgångspunkt är förbjudet att bedriva jakt efter björn. Enligt direktivet och praxis från EU-domstolen får dock undantag göras från detta förbud, förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos beståndet i dess naturliga utbredningsområde. Även om jaktuttaget inte i sig försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus får det inte medföra en betydande negativ inverkan på beståndets struktur. Det krävs också att jakten sker under strängt kontrollerade förhållanden, att den är selektiv och att den avser en begränsad mängd djur.

5. Möjligheten till undantag från skyddet för bl.a. björn är reglerad i 23 c § jaktförordningen (1987:905).

6. Naturvårdsverket fastställer för varje län det lägsta antal björnar som ska finnas för att garantera björnstammens gynnsamma bevarandestatus. När det gäller Jämtlands län, där den i målet aktuella jakten har bedrivits, har miniminivån satts till 370 björnar. Enligt en inventering 2020 fanns det drygt 1 000 björnar i länet.

7. Under 2021 fattade Länsstyrelsen i Jämtlands län beslut om licensjakt efter 200 björnar i länet fördelat på åtta jaktområden. Beslutet motiverades med att jakten var nödvändig främst för att minska skador för rennäringen,

men också för att inom en femårsperiod nå förvaltningsmålet om 650 björnar i länet och därigenom bibehålla acceptansen för björn. Tillståndet var förenat med villkor avseende bl.a. jaktens bedrivande, ansvarsfördelning, rapportering samt hanteringen av fällda och påskjutna björnar. Ett villkor var att en björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer en björnhona, oavsett ungarnas ålder, inte fick fällas. Jakten fick bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober 2021.

8. Svenska Rovdjursföreningen överklagade beslutet och yrkade att det skulle upphävas alternativt att antalet björnar som skulle få jagas sattes ned samt anförde följande. Åtgärder som inte får en effekt som bidrar till att bibehålla eller återställa en arts gynnsamma bevarandestatus kan inte ligga till grund för undantag från det strikta skydd som arten åtnjuter. Den aktuella licensjakten syftar till att minska björnstammen och saknar därmed stöd i art- och habitatdirektivet. Även om licensjakt efter strikt skyddade arter inte ska anses otillåten i sig, framgår det av direktivet att jakt endast får tillåtas avseende en ”begränsad mängd” djur. Uttrycket ska förstås som ”litet antal”, vilket är vad som anges i det s.k. fågeldirektivet (artikel 9.1 c i direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar). En jakt efter 200 individer – totalt 501 björnar i landet – avser inte en begränsad mängd utan är jakt i stor skala. Vidare är det uppenbart att ett undantag från det strikta skyddet inte blir tillåtet bara för att den aktuella arten bedömts ha uppnått gynnsam bevarandestatus.

9. Förvaltningsrätten i Luleå, som avslog överklagandet, bedömde att syftet med jakten var acceptabelt i sig och att den beslutade jakten kunde anses vara ändamålsenlig i förhållande till det angivna syftet. Vidare bedömdes att det inte fanns någon annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå det angivna syftet. Förvaltningsrätten ansåg också att jakten avsåg en begränsad mängd individer då den inte skulle försämra björnens gynnsamma bevarandestatus och att jakten därför var lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning. Slutligen ansåg domstolen att jakten skulle komma att ske under strängt kontrollerade förhållanden och selektivt. Kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 200 björnar var därmed uppfyllda.

10. Kammarrätten i Sundsvall avslog överklagandet dit. Kammarrätten gjorde i allt väsentligt samma bedömning som förvaltningsrätten och tillade att jakten inte medförde en betydande negativ inverkan på björnstammens struktur.

Yrkanden m.m.

11. *Svenska Rovdjursföreningen* yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas och att Högsta förvaltningsdomstolen ska inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Föreningen anför att den beslutade jakten inte avsåg en begränsad mängd björnar och därmed inte var förenlig med art- och habitatdirektivet.

12. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att överklagandet ska avslås.

13. *Naturvårdsverket* har i ett av Högsta förvaltningsdomstolen inhämtat yttrande anför följande. Bedömningen av om jakten är lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning måste göras utifrån en jämförelse med populationsnivån utifrån artens särskilda

förutsättningar. Den beslutade licensjakten bedöms ha varit möjlig utan att riskera björnstammens gynnsamma bevarandestatus.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

14. Frågan i målet är om licensjakt efter 200 björnar är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning, mot bakgrund av att sådan jakt enligt art- och habitatdirektivet endast får avse en begränsad mängd individer.

Rättslig reglering m.m.

15. Av artikel 2 i art- och habitatdirektivet följer att syftet med direktivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i EU:s medlemsstater. Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos bl.a. arter av vilda djur av gemenskapsintresse. Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.

16. Enligt artikel 12.1 a ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Brunbjörn anges i bilagan.

17. Av artikel 16.1 e framgår att medlemsstaterna får göra undantag från artikel 12 för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna. En förutsättning för detta är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde.

18. Begreppet insamling innefattar jakt i syfte att döda djur (HFD 2016 ref. 89).

19. I 23 c § jaktförordningen anges att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. björn ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

20. Enligt 5 § första stycket förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn – i dess lydelse vid tiden för det överklagade beslutet – ska Naturvårdsverket efter förslag av samverkansråden fastställa miniminivåer för förekomsten av bl.a. björn i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och länen.

21. Naturvårdsverket har fastställt att det ska finnas minst 140 föryngringar av björn, dvs. 1 400 individer i landet. Av dessa ska minst 900 individer finnas i det norra rovdjursförvaltningsområdet, varav 370 i Jämtlands län (Naturvårdsverkets beslut den 9 april 2020 om fastställande

av miniminivåer för björn gällande rovdjursförvaltningsområden och län, NV-01525-18).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

22. Den unionsrättsliga reglering som aktualiseras i målet har redan tolkats av EU-domstolen och det finns tillräcklig vägledning för att avgöra målet. Det saknas således skäl att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Yrkandet om detta ska därför avslås.

23. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2016 ref. 89 uttalat att för att jakt ska anses vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning enligt 23 c § jaktförordningen krävs att jakten – i enlighet med art- och habitatdirektivet – sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd. Frågan nu är om licensjakt efter 200 björnar kan anses utgöra en begränsad mängd.

24. Någon definition av vad som utgör en begränsad mängd finns inte i art- och habitatdirektivet. Av praxis från EU-domstolen framgår emellertid att den undantagna mängden ska fastställas i varje enskilt fall utifrån storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Mängden ska alltså bestämmas med beaktande av geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker (Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, punkt 71).

25. Av detta följer att vad som ska betraktas som en begränsad mängd är beroende av vilken art och vilket område det gäller. Ledning kan således inte – som Högsta förvaltningsdomstolen redan slagit fast i HFD 2016 ref. 89 – hämtas från praxis rörande fågeldirektivet eftersom kravet i det direktivet är ett annat, nämligen att undantag endast får ges avseende ett ”litet antal” exemplar.

26. Det som är avgörande enligt art- och habitatdirektivet när man ska bestämma det antal individer som undantag kan ges för är att denna mängd inte får äventyra artens gynnsamma bevarandestatus. Mängden får inte heller medföra en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om mängden i sig inte försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde (Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, punkterna 54, 71 och 72).

27. Det fanns enligt uppgift omkring 1 000 björnar i länet och totalt 2 900 i hela landet. Det har inte kommit fram skäl att ifrågasätta dessa uppgifter. Den beslutade jakten kan därmed inte anses ha äventyrat björnpopulationens gynnsamma bevarandestatus.

28. Vidare fördelades jakten på åtta områden med ett högsta antal björnar som fick jagas i varje område samt begränsades genom att honor och ungar som följdes åt inte fick fällas. Hänsyn togs således även till att jakten inte skulle medföra en betydande negativ inverkan på björnstammens struktur.

29. Även villkoret i direktivet att jakt ska bedrivas selektivt kan inverka på vilket antal individer som jakt kan medges för. Med hänsyn till storleken på den aktuella artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper kan det vara nödvändigt att jakten begränsas till exempelvis vissa typer eller grupper av individer (Luonnonsuojeluyh-

distys Tapiola, punkt 73). En sådan begränsning kan vara avgörande när det gäller t.ex. arter med svag genetisk status.

30. Med beaktande av björnstammens storlek, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper samt att stammen bedömdes ha en god genetisk status finner Högsta förvaltningsdomstolen att inte heller kravet på selektivitet hindrade att jakt bedrevs efter 200 björnar.

31. Sammanfattningsvis finner Högsta förvaltningsdomstolen att licensjakten efter 200 björnar i Jämtlands län avsåg en begränsad mängd och att jakten därmed får anses ha varit lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning.

32. När det gäller bedömningen av om syftet med den beslutade jakten var godtagbart, om det fanns någon annan lämplig lösning och om jakten skulle ske under strängt kontrollerade förhållanden gör Högsta förvaltningsdomstolen samma bedömning som underinstanserna. Länsstyrelsen har således visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 200 björnar i Jämtlands län var uppfyllda.

33. Giltighetstiden för länsstyrelsens beslut har gått ut. Målet ska därför skrivas av.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår yrkandet om att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen skriver av målet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Askersjö*, *von Essen*, *Anderson* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreteraren Lisa Ragnesten.

Förvaltningsrätten i Luleå (2021-08-19, ordförande Beselin):

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 200 björnar är uppfyllda. Detta innebär att förvaltningsrätten ska pröva syftet med den beslutade jakten, om det finns någon annan lämplig lösning, om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, om jakten är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och om den sker under strängt kontrollerade förhållanden samt selektivt.

Förutsättningar för licensjakt efter björn med stöd av artikel 16.1 e

Enligt bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet omfattas björn av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. EU-domstolen har i Luonnonuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, uttalat att undantag från detta skydd får göras enligt artikel 16.1 e för att tillåta jakt på djur som omfattas av skyddet om angivna förutsättningar är uppfyllda. Detta förutsätter även att andra undantagsbestämmelser i 16.1 a–d inte är relevanta.

Förvaltningsrätten bedömer att det av utredningen i målet framgår att endast artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är en relevant undantagsmöjlighet för den beslutade jakten och att 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som kan anses tillåtet enligt denna artikel. Det är därmed möjligt att besluta om licensjakt på björn i enlighet med detta, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda i nämnda förordning, direktiv och avgörande (se även HFD 2016 ref. 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Det finns varken i 23 c § jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet uttryckligen angivet något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. Av EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 framgår dock att det krävs ett tydligt angivet syfte med jakten och att prövning ska göras om det finns stöd för att jakt är lämpligt för att uppnå detta syfte, samt om det kan uppnås genom en annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten bedömer att det får anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (HFD 2016 ref. 89).

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsens övergripande syfte med licensjakten är att minska rennäringens skadenivåer men ska också ta hänsyn till fåbodbrukets skadebild samt bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för befolkningen i Jämtland där målsättningen är att bibehålla stor trygghet och acceptans kring rovdjur.

Förvaltningsrätten anser att det syfte som länsstyrelsen har angett är acceptabelt i sig och finner inte anledning att ifrågasätta grunden för detta. Detta gäller även med beaktande av invändningar från de klagande föreningarna. Förvaltningsrätten bedömer att en fritt växande björnstam kan förväntas medföra ökade skaderisker. En licensjakt kan förebygga ökade konflikter mellan människa och rovdjur, samt bibehålla en hög acceptans för björn och rovdjursförvaltningen. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade jakten även kan anses vara ändamålsenlig i förhållande till angivet syfte.

Gällande frågan om det finns någon annan lämplig lösning har länsstyrelsen angett att det inte finns någon annan lämplig lösning som på länsnivå kan reglera björnpopulationen i den omfattning som är nödvändig.

Förvaltningsrätten anser att länsstyrelsen i tillräcklig mån har fastställt att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå eftersträvat syfte.

Upprätthållande av gynnsam bevarandestatus

Licensjakt får inte beviljas enligt jaktförordningen om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. I enlighet med EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 har det totalt tillåtna jaktuttaget för årets licensjakt på björn betydelse i denna bedömning.

Länsstyrelsen har bedömt att den beslutade licensjakten omfattande högst 200 björnar inte äventyrar björnstammens gynnsamma bevarandestatus. Den svenska björnstammen bedöms vara cirka 2 900 björnar och referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för björnar i Sverige är minst

1 400 individer. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för björnar, som för det norra förvaltningsområdet är 90 föryngringar (motsvarande ca 900 björnar) per år och för Jämtlands län är 37 föryngringar (motsvarande cirka 370 björnar). I resultatet från den senaste inventeringen som genomfördes 2020 i länet beräknades björnpopulationen omfatta 1 044 björnar, dvs. väsentligt över miniminivån.

Förvaltningsrätten anser att det senaste inventeringsresultatet visar att björnpopulationen såväl nationellt som regionalt överstiger de av Naturvårdsverkets beslutade referens- och miniminivåerna. Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 200 björnar inom Jämtlands län medför att Naturvårdsverkets riktlinjer riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten finner heller inte att det framkommit att den totala licensjakten på björnar i Sverige detta år medför sådan risk. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplighet med hänsyn till stammens storlek

En licensjakt måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Detta ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen förstås som ett krav på att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och mängd är, i en situation som den förevarande, att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den svenska stammen (HFD 2016 ref. 89). Av EU-domstolens dom i ovan angivet mål C-674/17 följer att ett aktuellt jaktuttag ska ses i vidare sammanhang omfattande det totalt tillåtna jaktuttaget avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår.

Förvaltningsrätten har redan bedömt att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Det aktuella jaktuttaget får enligt förvaltningsrättens mening även anses vara i begränsad omfattning i förhållande till resultatet av den senaste björninventeringen i länet och regionen. Den beslutade jakten får också anses uppfylla kraven på begränsningar i omfattning och individantal i enlighet med EU-domstolens ståndpunkt, med beaktande av den totala omfattningen av svensk licensjakt på björn detta år. Det har inte heller framkommit att björnstammen är genetiskt sårbar eller att den beslutade licensjakten av något annat skäl skulle vara olämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Den beslutade jakten uppfyller således kravet på att vara lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

En ytterligare förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolen måste kravet på strängt kontrollerade förhållanden innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Det måste finnas effektiva

rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren och kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten måste ställas högt. Gällande kravet på selektivitet innebär det att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Urvalet måste ske med eftersträvat syfte att inte försämra den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen (HFD 2016 ref. 89).

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innehåller också krav på skyndsamt rapportering av fällda eller påskjutna djur, kontinuerlig kontroll av hur många björnar som återstår av tilldelningen och krav gällande bl.a. besiktning av fällda djur och skottplats/fallplats. Förvaltningsrätten anser att kraven är tillräckligt tydliga och innebär att det finns effektiva rutiner för att förhindra och kontrollera att jakten inte sker i strid med villkoren. Beslutet uppfyller därmed, enligt förvaltningsrättens bedömning, kravet på att jakten ska ske selektivt under strängt kontrollerade förhållanden.

Slutsats

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 200 björnar i Jämtlands län är uppfyllda. Med beaktande av att rätten ovan funnit jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning samt att den uppfyller kraven på selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden står den i rimlig proportion till de syften som motiverar jakten.

Överklagandena ska därför avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

Kammarrätten i Sundsvall (2022-02-09, Odmark, Danell Forsberg och Garrido):

Inhämtande av förhandsavgörande

Kammarrätten anser att de frågor Jaktkritikerna och Svenska Rovdjursföreningen begär ska ställas till EU-domstolen kan besvaras genom befintlig praxis, utan att något förhandsavgörande inhämtas. Yrkandena ska därför avslås.

Licensjakt på björn

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att den aktuella licensjakten på björn har ett godtagbart syfte som förväntas uppnås och att jakten är selektiv och kommer att ske under strängt kontrollerande förhållanden utan att äventyra björnens gynnsamma bevarandestatus enligt 23 c § jaktförordningen. Kammarrätten finner inte heller någon anledning att ifrågasätta att det inte finns en annan lämplig lösning.

Enligt 23 c § jaktförordningen ska jakten även vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2016 ref. 89 uttalat att för att jakten ska anses vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning enligt 23 c § jaktförordningen krävs att jakten sker i en begränsad omfattning och avser en begränsad mängd. För att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och begränsad mängd

krävs att jakten inte påverkar det eftersträvade syftet i artikel 16.1 art- och habitatdirektivet.

Artikel 16.1 e) art- och habitatdirektivet är tillämplig i fråga om aktuell licensjakt på björn. Av artikeln framgår att medlemsstaterna får tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 till direktivet i en begränsad mängd. I bilaga 4 a) till direktivet finns brunbjörn (*ursus arctos*) upptagen. Något motsvarande krav på begränsad mängd återfinns inte i 23 c § jaktförordningen. Kammarrätten finner, i likhet med förvaltningsrätten, att bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som stadgas i artikel 16.1 e) art- och habitatdirektivet. Bestämmelsen i jaktförordningen måste dock tolkas i ljuset av 16.1 art- och habitatdirektivet (se ovan nämnda rättsfall).

EU-domstolen har i ett avgörande från den 10 oktober 2019 (Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851) uttalat följande om artikel 16.1 e) art- och habitatdirektivet. För att den mängd insamlade exemplar som kan beviljas enligt undantagsbestämmelsen ska vara tillåten krävs att jakten ska vara så pass begränsad att den inte medför en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om den inte i sig försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde (punkt 72).

EU-domstolens uttalande i ovan nämnda rättsfall måste förstås på så sätt att det inte är tillräckligt att artens gynnsamma bevarandestatus inte försvåras för att det ska anses vara tillåten insamling eller förvaring av vissa exemplar i en begränsad mängd. Som EU-domstolen konstaterat måste hänsyn tas till om jakten medför en betydande negativ inverkan på stammens struktur. Vad som utgör en tillåten insamling eller förvaring av vissa exemplar i en begränsad mängd bestäms utifrån artens bestånd, bevarandestatus och dess biologiska egenskaper (punkt 71).

Av utredningen i målet framgår att björnpopulationen både nationellt och regionalt överstiger de aktuella referens- och mininivåerna. Länsstyrelsen har beaktat björnens regionala och nationella populationsnivå vid bestämmandet av de antal björnar som får fällas. Därutöver har licensjakten avgränsats till åtta jaktområden med ett begränsat antal björnar som får fällas för varje jaktområde. Björnstammen har en gynnsam bevarandestatus och beståndet är livskraftigt i dess naturliga utbredningsområde. Det har inte framkommit att björnstammen är genetisk sårbar.

Mot bakgrund av det anförda finner kammarrätten att licensjakten inte medför en betydande negativ inverkan på björnstammens struktur och licensjakten får därmed anses vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning. Samtliga förutsättningar för licensjakten är uppfyllda. Överklagandena ska därför avslås.

– Kammarrätten avslår yrkandena om att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

Kammarrätten avslår överklagandena.